

**IS
ONTWIKKELINGSHULP
VERANTWOORDELIJK
VOOR DE ARMOEDE
IN AFRIKA?**

**Dambisa Moyo
en Kumi Naidoo**

MO* PAPER

nummer 33 – september 2009

www.mo.be

MO*papers is een serie analyses die uitgegeven wordt door Wereldmediahuis vzw. Elke paper brengt fundamentele informatie over een tendens die de globaliserende wereld bepaalt. MO*papers worden toegankelijk en diepgaand uitgewerkt.

MO*papers worden niet in gedrukte vorm verspreid. Ze zijn gratis downloadbaar op www.mo.be. Bij het verschijnen van een nieuwe paper wordt een korte aankondiging gestuurd naar iedereen die zijn of haar e-mailadres bezorgt aan mopaper@mo.be (onderwerp: alert)

Redactieraad MO*papers: Saartje Boutsen (Vredeseilanden), Ann Cassiman (Departement Sociale en Culturele Antropologie, KU Leuven), Ludo De Brabander (Vrede), Ann De Jonghe (Wereldsolidariteit), Rudy De Meyer (11.11.11), Gie Goris (MO*), Nathalie Holvoet (Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer Universiteit Antwerpen), Els Keytsman (Oxfam Wereldwinkels), Hans Vandewater (VLIR-UOS), Didier Verbruggen (IPIS), Jo Vervecken (ABVV), Koen Vlassenroot (Universiteit Gent), Lieve De Meyer (eindredactie) en Emiel Vervliet (hoofdredacteur)

Dambisa Moyo groeide op in Zambia. Ze haalde een doctoraat in de economie aan Oxford University en studeerde ook in Harvard. Ze werkte bij de Wereldbank en voor Goldman Sachs, onder andere rond schuldenmarkten en hedgefonds. Moyo pleit in haar pas verschenen boek 'Doodlopende Hulp' onomwonden voor het stopzetten van ontwikkelingshulp aan Afrika. Volgens haar is die hulp namelijk mee verantwoordelijk voor corruptie en verkeerde economische keuzes, en dus voor de blijvende armoede in Afrikaanse landen. Volgens voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties Kofi Annan is *Dead Aid* een overtuigend pleidooi voor een nieuwe aanpak in Afrika'. De invloedrijke ontwikkelingseconoom Paul Collier zei dat "Dambisa Moyo is voor ontwikkelingshulp wat Ayaan Hirsi Ali is voor de islam."

Kumi Naidoo groeide op in Zuid-Afrika. Op vijftienjarige leeftijd werd hij actief in de anti-apartheidsstrijd en hij belandde daarvoor ook in de gevangenis. Als politiek vluchteling in Groot-Brittannië volgde hij studies rechten, na de vrijlating van Nelson Mandela hielp hij het ANC omvormen tot een legale politieke partij en bekleedde vervolgens een aantal belangrijke posten zoals woordvoerder van de Onafhankelijke Verkiezingscommissie. Van 1998 tot 2009 leidde Naidoo Civicus, een wereldwijde alliantie van zowat 1000 civiele organisaties. Hij maakte ook deel uit van de sturgroep van *Global Call to Action against Poverty*, beter bekend als de campagne met de witte armbandjes die in 2005 de G-8 aanmaanden tot veel meer hulp voor de arme landen. Kumi Naidoo treedt in november 2009 aan als de nieuwe directeur van Greenpeace International. In februari 2007 had MO* een interview met hem.

Wereldmediahuis is ook uitgever van het maandblad MO* en van de mondiale nieuwssite www.mo.be (i.s.m. het nieuwsagentschap IPS-Vlaanderen).

Overname van de teksten is toegestaan mits toestemming van auteur en uitgever.

[inleiding]

Is ontwikkelingshulp verantwoordelijk voor de armoede in Afrika?

Het gaat niet goed met Afrika. Beneden de Sahara telde het continent in 2005 honderd miljoen meer extreem arme inwoners dan in 1990. Steeds meer mensen vragen zich af hoe dat kan, terwijl het Noorden toch miljarden euro ontwikkelingshulp gaf. Anderen wijzen op het feit dat er meer rijkdom uit Afrika vertrekt – door handel en corruptie – dan er hulp arriveert.

Dambisa Moyo pleit voor het stopzetten van alle hulp aan Afrika, aangezien die volgens haar alleen maar corrumpert. “Een land dat afhankelijk is van buitenlandse hulp, wordt nooit volwassen. Corrupte regeringen kunnen altijd weer rekenen op nieuw donorgeld, omdat donoren vinden dat de ontvangers een beetje vooruitgang boeken en dus beloofd moeten worden. En anders staat er een nieuwe hulpverlener klaar om het nog eens te proberen.”

Kumi Naidoo vind dan weer dat er méér hulp moet komen, maar dat die beter besteed moet worden. “Een Europese Unie die bij goed weer en kwaad weer betoogt hoe bezorgd ze is om de armoede in de wereld komt niet geloofwaardig over als ze tegelijk meer subsidie per koe geeft dan het inkomen waarmee de helft van de mensheid het moet rooien – en bovendien de lokale landbouw in de armere landen ondermijnt met die subsidiepolitiek.”

MO* organiseerde op 18 september 2009 een MO*lezing met Dambisa Moyo en Kumi Naidoo. Deze MO*paper geeft achtergrond bij de standpunten van beide sprekers. In een derde deel verzamelde de infocel van 11.11.11 een overzicht van boeken die de jongste jaren verschenen zijn over het hulpdebat. Een nuttig instrument voor wie zich wil verdiepen in het thema en verder wil kijken dan de kreten in de dagpers.

1. DAMBISA MOYO: Hulp maakt de problemen erger en moeilijker op te lossen. Stop ermee.

Dambisa Moyo groeide op in Zambia. Ze haalde een doctoraat in de economie aan Oxford University en studeerde ook in Harvard. Ze werkte bij de Wereldbank en voor Goldman Sachs, onder andere rond schuldenmarkten en hedgefonds. Moyo pleit in haar pas verschenen boek *Doodlopende hulp* onomwonden voor het stopzetten van ontwikkelingshulp aan Afrika. Volgens haar is die hulp namelijk mee verantwoordelijk voor corruptie en verkeerde economische keuzes, en dus voor de blijvende armoede in Afrikaanse landen. Volgens voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties Kofi Annan is *Dead Aid* "een overtuigend pleidooi voor een nieuwe aanpak in Afrika." De invloedrijke ontwikkelingseconoom Paul Collier zei dat "Dambisa Moyo is voor ontwikkelingshulp wat Ayaan Hirsi Ali is voor de islam."

Hieronder volgt – bij wijze van voorpublicatie en met dank aan auteur en uitgever – de inleiding en het eerste hoofdstuk van Dambisa Moyo's *Doodlopende hulp*. Het boek is uitgegeven door Uitgeverij Contact, 270 blzn, ISBN 978 90 254 3168 6

We leven in een cultuur van hulpverlening. We leven in een cultuur waarin de beter gesitueerden de notie steunen – zowel mentaal als financieel – dat ten aanzien van de armen liefdadigheid gepast is. In de afgelopen vijftig jaar is meer dan 1.000 miljard ontwikkelingsgerelateerde hulp van de rijke landen naar Afrika overgemaakt. Alleen al in de laatste tien jaar zijn elk jaar, direct na *Live 8*, *Make Poverty History*, de *Millennium Development Goals*, de *Millennium Challenge Account*, de *African Commission* en de bijeenkomst van de G7 in 2005 (om er maar enkele te noemen), in rijkere landen miljoenen dollars bijeengebracht om charitatieve instellingen die zich inzetten voor Afrika te steunen.

Men laat ons geloven dat we dit ook behoren te doen. We worden op straat aangeklampt en tijdens vliegreizen met verzoeken aangespoord. Brieven stromen onze brievenbussen binnen en talloze oproepen op televisie herinneren ons eraan dat het

onze morele plicht is om meer te geven aan degenen die minder bezitten. Tijdens het Labour-congres in 2001 merkte de toenmalige minister-president van het Verenigd Koninkrijk, Tony Blair, op dat “de toestand van Afrika een litteken is op het geweten van de wereld” en dat het Westen meer hulp zou moeten bieden omdat, tot nu toe, te midden van het veelvoud aan problemen waar Afrika mee kampte, het continent te weinig hulp had ontvangen.

Diep geworteld in elk progressief bewustzijn is het besef dat in een wereld van morele onzekerheid één idee heilig is, één idee waarmee niet gesjoemeld mag worden: de rijken dienen de armen te ondersteunen, en de vorm van deze ondersteuning zou hulpverlening moeten zijn. De popcultuur van hulpverlening heeft deze misvattingen versterkt. Hulpverlening is onderdeel geworden van de amusementsindustrie. Mediapersoonlijkheden, filmsterren en rocklegendes omarmen hulpverlening gretig, maken bekeerlingen voor de noodzaak ervan, verwijten ons dat we niet genoeg geven, gaan tegen regeringen tekeer omdat ze niet genoeg doen – en regeringen reageren navenant, bang om aan populariteit te verliezen, en met de sterke behoefte in het gevlij te komen.

Bono is aanwezig op mondiale topconferenties over hulpverlening. Bob Geldof is, in Tony Blairs eigen woorden, “een van de mensen die ik het meest bewonder.” Hulpverlening is een cultureel product geworden. Miljoenen betogen ervoor. Regeringen worden er op beoordeeld. Maar zijn door die meer dan duizend miljard dollar aan ontwikkelingshulp van de laatste paar decennia de mensen in Afrika er beter aan toe? Nee. In feite zijn de ontvangers van deze hulp overal ter wereld er slechter aan toe, veel slechter. Hulpverlening heeft ertoe bijgedragen dat de armen armer werden, en dat de groei werd vertraagd. Toch blijft in het huidige ontwikkelingsbeleid hulpverlening centraal staan en geldt als een van de voornaamste inzichten van onze tijd. De notie dat hulpverlening structurele armoede kan verlichten en die uitdaging ook aangaat, is een mythe.

Miljoenen in Afrika zijn nu armer, juist door hulpverlening. Ellende en armoede zijn niet geëindigd maar juist toegenomen. Ontwikkelingshulp was, en is nog steeds, voor de meeste delen van de derde wereld een regelrechte politieke, economische en humanitaire ramp.

Hoe dit kon gebeuren, hoe de wereld gevangen zat in een gedachte die zo goed leek maar in feite zo fout was, daar gaat dit boek over. Doodlopende Hulp is het verhaal van het mislukken van het naoorlogse ontwikkelingsbeleid. Stap voor stap zal het de vooronderstellingen en argumenten die de allerslechtste beslissing van het moderne ontwikkelingsbeleid hebben ondersteund ontmantelen, de keuze voor hulpverlening als de beste oplossing voor het probleem van Afrika's armoede. Het bewijs is even alarmerend als voor de hand liggend. Het zal landen die het hulptraject hebben afgewezen en tot bloei kwamen stellen tegenover andere die afhankelijk zijn geworden van hulpverlening en gevangen zijn geraakt in een vicieuze cirkel van corruptie, marktverstoring en nog meer armoede – en dus de ‘noodzaak’ voor meer hulp.

Anderen voor mij hebben op hulpverlening kritiek geleverd. Maar de mythe van de effectiviteit ervan houdt aan. Doodlopende Hulp komt met een nieuw model voor financiële ontwikkeling van 's werelds armste landen, een model dat economische groei biedt, met beloften om de Afrikaanse armoede aanzienlijk te reduceren, en dat, het allerbelangrijkste, niet van hulpverlening afhangt.

Dit boek is geen advies om te wanhopen. Verre van. Het boek biedt een andere weg, een weg die in Afrika minder is bewandeld. Zwaarder, veeleisender, moeilijker, maar uiteindelijk de weg naar groei, welvaart en onafhankelijkheid voor het continent. Dit boek gaat over de hulpverleningsvrije oplossing voor ontwikkeling: waarom die juist is, waarom die heeft gewerkt, waarom die voor 's werelds armste landen de enige weg naar de toekomst is.

De mythe van de hulpverlening

Zo'n tien jaar geleden was het makkelijk om een zwart beeld van het Afrikaanse continent te schilderen. De economische vooruitzichten waren ongunstig, overal heerste corruptie, het maatschappelijke kapitaal werd ondermijnd, tirannieke staten waren aan de orde van de dag en de infrastructuur lag in puin. Maar in de afgelopen vijf jaar zijn er tekenen geweest die een heel klein beetje optimisme rechtvaardigen. Vele Afrikaanse economieën hebben jaarlijkse groeicijfers van ongeveer vijf procent bekendgemaakt en in een aantal landen vinden er nu democratische verkiezingen plaats.

Drie factoren staan in de Afrikaanse ervaring centraal. Ten eerste heeft de stijging van de prijzen voor grondstoffen – olie, koper, goud en levensmiddelen – gedurende de afgelopen jaren de Afrikaanse exporten gestimuleerd en de exportinkomsten doen toenemen. Ten tweede hebben de Afrikaanse landen, direct volgend op het op de markt gebaseerde beleid dat in de late jaren tachtig in gang werd gezet, geprofiteerd van een positief beleidsdividend. Daardoor zijn de macro-economische grondslagen van Afrika erop vooruitgegaan: toegenomen groei, dalende inflatie, een transparanter, verstandiger en stabielere monetair en fiscaal gedrag. En ondanks de krantenkoppen zijn er in sommige landen enkele opmerkelijke verbeteringen in de sociale indicatoren opgetreden. In Kenia zijn de verspreidingscijfers van hiv gedaald van 15 procent in 2001 naar 6 procent aan het einde van 2006. Ten derde, er zijn overal op het continent in het politieke landschap enkele belangrijke stappen vooruit gezet, niet alleen op papier. Van de achtenveertig Afrikaanse landen ten zuiden van de Sahara organiseerde bijvoorbeeld meer dan vijftig procent ordelijke democratische verkiezingen die als vrij en eerlijk kunnen worden bestempeld. De aanwezigheid van democratische verkiezingen en de daling van de niveaus van waargenomen corruptie in een aantal landen (bijvoorbeeld Angola, Ghana, Senegal, Tanzania, Oeganda en zelfs Nigeria) wijzen op een sterk verbeterd investeringsklimaat.

Als je de koppen in de media klakkeloos zou geloven en je laat inpakken door de soundbites en sarcastische opmerkingen, zouden enkele cruciale mijlpalen in de financiële ontwikkeling van Afrika je bijna zeker zijn ontgaan. Opgericht in 1887 is de aandelenbeurs van Johannesburg de oudste aandelenbeurs ten zuiden van de Sahara. De opening ervan werd gevolgd door die van de beurs van Bulawayo in 1896, in wat toen de kolonie Rhodesië was, en vervolgens die van Windhoek, in het huidige Namibië, in 1910. Heden ten dage zijn vijftien Afrikaanse landen in het trotse bezit van functionerende en transparante aandelenmarkten (Botswana, Ghana, Kameroen, Kenia, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibië, Nigeria, Oeganda, Swaziland, Tanzania, Zambia, Zimbabwe en Zuid-Afrika), met een marktkapitalisatie in 2008 (zonder Zuid-Afrika) van ongeveer 200 miljard dollar, ongeveer de helft van het bnp van de regio.

Hoewel de liquiditeit van de aandelenmarkt – het gemak waarmee een belegger aandelen kan kopen of verkopen – op de meeste Afrikaanse beurzen relatief laag is (ongeveer 6 procent per jaar, tegenover een gemiddelde van 85 procent in meer ontwikkelde economieën zoals Brazilië, Rusland, India en China), bedroeg tussen 2005 en 2006 de groei in liquiditeit, gemeten naar rendement, meer dan 50 procent. Onder gelijkblijvende omstandigheden zou de liquiditeit in alle Afrikaanse markten in de nabije toekomst aanzienlijk moeten verbeteren.

In drie van de laatste vijf jaren hebben Afrikaanse aandelenbeurzen tot de beste behoord om te investeren, met rendementen van genoteerde aandelen van gemiddeld 40 procent. Bedrijven als Zambeef (een van grootste landbouwindustrieën van Afrika, betrokken bij de productie, verwerking, distributie en verkoop van vlees, kippen, eieren, melk en zuivelproducten) maakten in reële dollars in 2007 een winst van 150 procent en de Nigeriaanse bankensector maakte in 2008 ongeveer 300 procent winst.

Op de Afrikaanse obligatiemarkten zijn de resultaten ook indrukwekkend. Lokale schulden leverden beleggers in 2006 een rendement op van 15 procent, en in 2007 van 18 procent. In de laatste vijf jaar zijn de gemiddelde Afrikaanse kredietspreidingen met 250 basispunten gedaald. Dit houdt in dat als een land 100 miljoen dollar aan schuld in omloop brengt, het zelf vergeleken met vijf jaar geleden 2,5 miljoen dollar op de interesten bespaart. En de Afrikaanse private equity-beleggingen zijn stabiel gebleven, en hebben naar men zegt gedurende de laatste tien jaar ongeveer 30 procent opgebracht. Maar ondanks deze belangrijke recente vooruitgang in het macro-economische en politieke landschap blijft de tendens van het algemene beeld in Afrika een uitdaging vormen.

Met een gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking van grofweg één dollar per dag blijft subsaharaans Afrika de armste regio ter wereld.⁷ Het reële inkomen per hoofd van de bevolking in Afrika is nu lager dan in de jaren zeventig, waardoor veel Afrikaanse landen nu minstens zo arm zijn als veertig jaar geleden. Met meer dan de helft van de 700 miljoen Afrikanen die moeten leven van minder dan één dollar per dag, kent subsaharaans Afrika het grootste aantal armen ter wereld – daar leeft namelijk ongeveer 50 procent van de armsten der aarde. En terwijl het gedeelte van de wereldbevolking dat in extreme armoede leefde na 1980 daalde, is dit gedeelte van de bevolking in subsaharaans Afrika juist toegenomen tot bijna 50 procent. Tussen 1981 en 2002 is het aantal mensen op het continent dat in armoede leeft bijna verdubbeld, waardoor de gemiddelde Afrikanen nu armer is dan twee decennia geleden. En voor de toekomst voorspelt het United Nations Human Development Report van 2007 dat subsaharaans Afrika in 2015 bijna één derde van de wereldarmoede voor z'n rekening

zal nemen; dat was in 1990 nog één vijfde (hoofdzakelijk veroorzaakt door de dramatische vooruitgang in ontwikkeling die elders door opkomende landen is geboekt).

De toename van het aantal jaren van de levensverwachting is gestagneerd – Afrika is het enige continent waar de levensverwachting lager is dan zestig jaar; Nu zweeft deze in Afrika rond de vijftig jaar, en in sommige landen is die teruggevallen naar wat die in de jaren vijftig was - de levensverwachting in Swaziland bedraagt een schamele dertig jaar. De daling in levensverwachting is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de opkomst van de hiv-aids pandemie. Eén op de zeven kinderen op het Afrikaanse continent overlijdt voor het vijfde levensjaar. Deze statistieken zijn vooral verontrustend omdat (evenals in andere ontwikkelingslanden) ongeveer 50 procent van de Afrikaanse bevolking jong is, onder de vijftien jaar.

Het alfabetisme bij volwassenen is in de meeste Afrikaanse landen gekelderd tot onder de niveaus van de jaren tachtig. Alfabetismecijfers, gezondheidsindicatoren (malaria, wateroverdraagbare ziektes zoals bilharzia en cholera) en inkomensongelijkheid blijven elk een reden tot zorg. En in belangrijke graadmeters is de tendens in Afrika nog steeds niet alleen neerwaarts: Afrika raakt (negatief) ontkoppeld van de vooruitgang die overal in de rest van de wereld wordt geboekt. Zelfs met Afrikaanse groeicijfers in de hand van gemiddeld 5 procent in de afgelopen paar jaar, wees het *African Progress Panel* in 2007 erop dat de groei nog steeds onder de 7 procent zit die aangehouden moet worden om een flink gat in de armoedecijfers te slaan.

Politiek gezien heeft zo'n 50 procent van het continent een niet-democratisch bewind. Volgens de *Polity IV-database* herbergt Afrika nog steeds ten minste elf volledig autocratische regimes (Congo-Brazzaville, Equatoriaal Guinee, Eritrea, Gabon, Gambia, Mauritanië, Oeganda, Rwanda, Soedan, Swaziland en Zimbabwe). Drie Afrikaanse staatshoofden (Dos Santos van Angola, Obiang van Equatoriaal Guinee en Bongo van Gabon) zijn aan de macht sinds de jaren zeventig (president Bongo, die op 2 december 1967 aan de macht kwam, heeft onlangs zijn veertigste regeringsjaar gevierd). Vijf andere presidenten hebben sinds de jaren tachtig de macht vergrendeld (Compaore van Burkina Fasso, Conte van Guinee, Biya van Kameroen, Museveni van Oeganda en Mugabe van Zimbabwe). Sinds 1996 zijn elf landen verwickeld geweest in burgeroorlogen (Angola, Burundi, Democratische Republiek Congo, Republiek Congo, Guinee Bissau, Liberia, Oeganda, Rwanda, Sierra Leone, Soedan en Tsjaad).¹⁰ En volgens de jaarlijkse *Global Peace Index* van mei 2008 behoren van de tien onderste landen op de ranglijst vier Afrikaanse staten tot de minst vreedzame ter wereld (Centraal Afrikaanse Republiek, Tsjaad, Soedan en Somalië) – de meeste van alle continenten.

Hoe komt het dat Afrika, als enige van alle continenten, gevangen lijkt in een cyclus van disfunctioneren? Hoe komt het dat van alle continenten ter wereld Afrika niet in staat lijkt te zijn om zijn voet geloofwaardig op de economische ladder te zetten? Hoe komt het dat volgens een recent onderzoek zeven van de top tien 'mislukte staten' van dit continent afkomstig blijken te zijn? Zijn de mensen in Afrika over het algemeen tot minder in staat? Zijn de leiders genetisch meer verdorven, meedogenlozer, corrupter? Zijn de beleidsmakers van nature lamlendiger? Wat houdt Afrika tegen, waardoor het niet in staat lijkt te zijn zich in de eenentwintigste eeuw aan te sluiten bij de rest van de wereld?

Het antwoord vindt zijn oorzaak in de hulpverlening.

Wat is hulpverlening?

Grofweg bestaan er drie types van hulpverlening. De eerste is humanitaire of noodhulp, die wordt gemobiliseerd en verstrekt in reactie op rampen en calamiteiten – bijvoorbeeld hulp in reactie op de Aziatische tsunami van 2004, of recenter de gelden bestemd voor het in 2008 door een cycloon getroffen Myanmar. De tweede is op liefdadigheid gebaseerde hulp, die door charitatieve organisaties wordt verstrekt aan instellingen of aan mensen ter plekke. De derde is systematische hulp, dat wil zeggen uitbetalingen van hulp rechtstreeks aan regeringen hetzij door regering-aan-regering overdrachten (zogenaamde bilaterale hulp) of overgedragen via instellingen zoals de Wereldbank (dan heet het multilaterale hulp).

Hoewel er aan noodhulp duidelijk goede kanten zitten, valt er net als bij het geven uit liefdadigheid kritiek op te leveren. Charitatieve instellingen worden veelal niet ten onrechte bekritiseerd, vanwege slechte implementatie, hoge organisatorische kosten en het feit dat ze bij gelegenheid gedwongen kunnen zijn naar de pijpen van de regering van de donor te dansen – ook al is dit in de lokale context duidelijk niet van toepassing. In 2005 beloofden bijvoorbeeld de Verenigde Staten 15 miljard dollar voor een periode van vijf jaar om aids te bestrijden, in hoofdzaak via het *President's Emergency Plan for Aids Relief* (pepfar) dat in januari 2003 werd gelanceerd. Maar er waren ook kleine lettertjes. Twee derde van het geld moest gaan naar pro-onthoudingsprogramma's, en zou niet beschikbaar komen voor organisaties met klinieken die abortusdiensten leverden of zelfs maar counseling. En negen maanden na de Aziatische tsunami van 2004 had de charitatieve World Vision, om wat voor reden dan ook (bureaucratie, institutionele ondoelmatigheid of het ontbreken van geschikte organisaties ter plekke om de gelden uit te betalen), minder dan een kwart van de 100 miljoen dollar die ze had bijeengebracht uitgegeven.

Maar dit boek gaat niet over charitatieve en noodhulp. De aanzienlijke geldbedragen van dit type hulp die Afrika binnenstromen verhullen eenvoudigweg de fundamentele (maar onjuiste) obsessie die in het Westen wijdverbreid is – dat hulp, in welke vorm ook, iets goeds is. Bovendien zijn liefdadigheid en noodhulp heel gering in omvang vergeleken met de miljarden die elk jaar rechtstreeks naar de regeringen van arme landen worden overgeheveld. Grote systematische geldoverdrachten van rijke

landen naar Afrikaanse regeringen gaan vaak in de vorm van voordelige leningen (dat wil zeggen geld geleend tegen rentepercentages van onder de markt en vaak voor veel langere periodes dan op gewone commerciële markten) of van subsidies (wat in wezen geld is dat zonder tegenprestatie wordt gegeven).

Er bestaat een denkrichting die stelt dat ontvangende landen leningen, die in de toekomst moeten worden terugbetaald, als iets anders zien dan als subsidies. Dat het vooruitzicht van terugbetaling regeringen ertoe beweegt leningen verstandig te gebruiken, belastingen in te zetten en de huidige niveaus van belastingheffing te handhaven. Terwijl men subsidies ziet als vrije geldmiddelen die daarom heel goed voor de binnenlandse inkomsten van een overheid in de plaats kunnen komen.

Dit onderscheid heeft veel donoren ertoe gebracht een politiek van subsidies in plaats van leningen aan arme landen te stimuleren. De logica hiervan is dat veel investeringen die arme landen moeten doen pas na geruime tijd in de groei van het bnp de veranderingen bewerkstelligen die belastingopbrengsten opleveren om de leningen af te betalen. Veel wetenschappers hebben zelfs betoogd dat juist omdat veel Afrikaanse landen door de jaren heen leningen (tegen variabele rente) en geen subsidies hebben ontvangen om publieke investeringen te financieren, deze zo zwaar in de schulden zijn geraakt, en dat de hulpverlening hen niet heeft geholpen om hun ontwikkelingsdoelen te halen.

Toch is het uiteindelijk de vraag in welke mate voor ontvangende regeringen leningen iets anders zijn dan subsidies. Als een groot deel van buitenlandse leningen wordt verstrekt op sterk gereduceerde voorwaarden, en leningen vaak worden kwijtgescholden, zullen beleidsmakers in arme economieën ze misschien gaan zien als ongeveer hetzelfde als subsidies, en het onderscheid tussen (hulp)leningen en subsidies als vrijwel zonder betekenis beschouwen. In de recente decennia lijkt dit patroon van hulp aan Afrika met deze visie te gaan overeenstemmen – waarbij leningen niet als verschillend van subsidies worden gezien. Daarom wordt, in het kader van dit boek, hulpverlening gedefinieerd als de totale som aan zowel voordelige leningen als subsidies. Het zijn deze miljarden die de ontwikkeling van Afrika hebben belemmerd, onderdrukt en vertraagd. En het zijn deze miljarden waarover het in Doodlopende Hulp gaat.

2. KUMI NAIDOO: Westerse regeringen moeten hun woord houden en meer investeren in de strijd tegen armoede

Kumi Naidoo groeide op in Zuid-Afrika. Op vijftienjarige leeftijd werd hij actief in de anti-apartheidsstrijd en hij belandde daarvoor ook in de gevangenis. Als politiek vluchteling in Groot-Brittannië volgde hij studies rechten, na de vrijlating van Nelson Mandela hielp hij het ANC omvormen tot een legale politieke partij en bekleedde vervolgens een aantal belangrijke posten zoals woordvoerder van de Onafhankelijke Verkiezingscommissie. Van 1998 tot 2009 leidde Naidoo Civicus, een wereldwijde alliantie van zowat 1000 civiele organisaties. Hij maakte ook deel uit van de stuurgroep van Global Call to Action against Poverty, beter bekend als de campagne met de witte armbandjes die in 2005 de G-8 aanmaanden tot veel meer hulp voor de arme landen. Kumi Naidoo treedt in november 2009 aan als de nieuwe directeur van Greenpeace International.

1. Not the G8, not the G20, but the G192 should tackle the global crisis

After participating in last Saturday's mammoth and quite inspiring 'Put People First' rally in London, I was anxious to see what the G20 leaders would actually decide at their face to face yesterday. As one of almost 50 international bloggers accredited to attend the summit, I was able to see first hand the workings of the machine that churned out, in one day (just 6 hours in the end) an agreement attempting to rescue the world's crisis-ridden global economy.

For those of us focused on eradicating poverty and inequality, the greatest risks were that the richest countries would use the global financial downturn to cut back on aid commitments and put the interests of their own countries first. This would spell disaster for the millions of people suffering from rising hunger, climate change and living in deep poverty across the developing world. This is the time when aid is most needed and when the solutions need to be bold.

The leaked communiqué had given us a flicker of hope that this time around perhaps the leaders would awaken to the fact that this was their moment to turn human despair into human hope and to honour their aid commitments but we were not sure what that would mean in other areas. So we in the global anti poverty movement (GCAP), lobbied, rallied and engaged in a global flurry of media activity on and offline in the weeks running up the meeting, so that voices of people in the South and those most affected by the crisis were being heard.

We looked to Obama to go beyond his election slogan and to say not just Yes We Can but yes we Must and Yes We Will also.

When Gordon Brown finally emerged yesterday afternoon to announce the terms of the 'deal' those of us watching were cautiously optimistic.

Speaking of more than \$1 trillion for emergency loans to help struggling countries, the scale seemed impossible to grasp and the mechanisms for delivering it to the poorest countries dubious to say the least.

That the G20 proposes to deliver such massive new resources mostly through existing International Financial Institutions such as the IMF, the World Bank and regional development banks, which have in the past insisted on failed policies of globalization as a condition for poor countries getting their help, is perhaps the most worrying aspect.

Poor country governments have often been forced to implement policies of free trade, deregulation of their financial markets and caps have been imposed on government spending for health and education. Will this continue now? The meeting was not clear on this.

We have been saying for years that these institutions urgently need to be reformed and giving them more money without through going reforms may not help the people who need the help the most.

We were also wary the lack of detail in their communiqué on using stimulus investments to build a green economy amounts to no change.

Club of 192 please

And of course this all boils down to the big question is this the forum best suited to make these decisions and really tackle the flawed financial order that has been created carefully over decades?

The G20, which includes only 20 of the world's nations, is not the best place to work out the details I would say. The details need to be addressed at United Nations fora, which includes 192 member states. UN meetings coming up later this year - the United Nations Conference on World Economic and Financial Crisis and Its Impact on Development and to be held in June and the Copenhagen Conference on Climate Change in December - will be key to moving forward on these issues so we must be there and we must make sure they are not sidelined. Sarkozy cannot speak for Bangladesh, nor can Merkel for Zimbabwe.

We cannot fix in one day what has been broken for more than 30 years

We have long been attending Summits and meetings of world leaders which have promised big on aid and financing for development but delivered short. Frankly the words often ring hollow. For Africa alone, the donors are \$40 billion behind on the aid commitments they made at Gleneagles in July 2005. Countries, particularly those in Sub Saharan Africa, need untied grant money to help them achieve the MDGs, i.e. ODA and not more loans. Otherwise, the solution itself could become a problem. The reaffirmation of the commitment of the G-20 to achieving their "respective ODA pledges, including commitments on Aid for Trade, debt relief, and the Gleneagles commitments, especially to sub-Saharan Africa" is therefore welcome.

This is about something real. Poor countries are in utter despair.

They are suffering from the crippling effects of inflated food and energy prices, and from worsening climate change, and now they're being hit by a financial crisis that their governments played no part in causing.

We really need the an equal representation of all the world's countries on a fair platform to repair a de-stabilised and tipping global economy. The G20 communiqué is good in sentiments but lacking in the important details that show how the poor will be protected and how money will be channelled to the neediest women and children. Those of us in the anti poverty movement will not be able to relax for a minute or take our eye off the ball in the months ahead. We will be poised at the upcoming IFI meeting in Washington, at the subsequent UN meetings in June and December, and of course at the meeting of the even more elite group of nations, the G8 in July. This is struggle is far from over.

London, April 3rd, 2009

2. Man-Made solutions to Man-Made Problems

As the G8 Finance Ministers gather in Osaka, tackling the state of the world's poorest people must be at the front of their minds. As oil prices, the current food crisis and the looming global economic meltdown will be hotly debated, it is imperative that the ministers reassert themselves in the fight against global poverty by reviving momentum towards the Millennium Development Goals set eight years ago.

Since 2000, some progress has been made in global health and education.

But the truth is that halfway towards the 2015 deadline, all the goals are off-track and funding is falling woefully below par.

At half-time, instead of coasting to victory, the world is staring at shameful defeat.

Food and oil prices threaten to reverse the successful leaps towards the goals so far, driving millions of women, children and men back to poverty and denying them their basic human rights to food, health care, education and water.

Now is the time to replace empty rhetoric with action. G8 Finance ministers must not be allowed to idly rest on successes of the past, which were stepping stones towards a greater moment in history.

We carry the voices of millions who have been campaigning for decades on debt cancellation, more and better aid, trade justice, climate change and fundamental human rights. An overwhelming majority of German, French, British - and most recently Japanese - citizens have shown they want their elected governments to increase aid and put global poverty at the center of their agenda. Close to 90% of Japanese citizens agree that the government should keep its promises and take firm action to end poverty.

Debt cancellation is paramount to allow countries to prioritize feeding their people over making repayments, especially Haiti and Bangladesh, whose payments should be suspended immediately.

Poor countries need a guarantee that aid will not be slashed this weekend. Last year, we overseas aid fell by 14% from the G7. This means the 2005 Gleneagles promise to boost aid by US\$50 billion by the year 2010 looks set to fall short by US\$30 billion. That promise amounts to just 0.7% of Gross National Income – an amount that won't break the G7 economies. Healthy budgets skewed towards military spending – more than 10 times what is spent on aid - are evidence enough that this let-down is not due to a lack of resources, but a mere lack of political will.

Successes show that aid works. Mechanisms to ensure access to healthcare and education are in place. The Global Fund on HIV, TB and Malaria has been a shining example, bringing relief to tens of millions worldwide. The Fast-track Initiative on Education has put children back into schools so they can look ahead to a brighter future.

Climate change is hitting the poor first and worst. Money to help poor countries adapt will be announced by some of the G8 Finance Ministers – the UK, US and Japan – but it is going to be taken from existing aid budgets, and in the case of the Britain, will actually be loans. This should not be the case. Adaptation funding must be on top of promises made in aid. Failing to do this is an insult to the aspirations held at the beginning of the millennium and to the millions of people living in poverty.

At least US\$50 billion is needed to help poor countries adapt to climate change.

Much of this could be raised through new taxes on the industries that are polluting. If every country in the EU auctioned 100 per cent of permits for the power sector, this measure alone could raise up to €20bn (\$31bn) annually by 2020.

This is the kind of leadership the Finance Ministers can bring in 2008.

Poverty is man-made. The G8 ministers represent a small corner of the world yet hold virtually all the power. We look to them this weekend to make man-made solutions.

Japan, June 2008

3. Aid Does Work, but Beware of Great Expectations

by Finn Tarp, University of Copenhagen

Looking for stable and predictable impacts of aid on growth and development is no simple task. A careful review of the evidence indicates a positive impact overall, but aid alone will not turn the wheels of history. ‘Good policy’ can be a misleading criterion for aid allocation, and simplistic rules-of-thumb may make things worse.

There is much to criticise in current aid practices, but a lot of progress is being made. Foreign aid remains squarely on most policy agendas concerned with growth, poverty and inequality. Yet controversy about aid impact is rampant. This is not surprising. Even a cursory look at history shows that development over the past 50 years has been a complex and variegated process. There have been interrelated changes in resource accumulation, population, knowledge and production technology — all in the context of frequent and dramatic change in policies and institutions. Looking for stable and predictable impacts of foreign aid on growth and development is no simple task under such circumstances. Analysts and policymakers are well advised to be wary of the dangers of oversimplification.

In particular, one cannot conclude that aid has been a fiasco just because growth in Africa has been less than desired, or because some development projects have failed. Development is, and will always be, a risky business. Unsuccessful investment projects and public sector activities abound in even the best of political, social and economic circumstances. If all investments were successful, investors are likely to have been too risk-averse. Serious aid impact analysis must (i) try harder to uncover whether foreign aid has on average had a positive impact on development in recipient countries or not; and/or (ii) identify the mechanisms through which aid impacts e.g. on growth, including all potential positive and negative effects. A recent paper (see end-reference) reviews the evidence on whether aid has been effective in furthering economic growth and development. It is easy to find a negative association between aid and growth in simple correlation analysis. Yet, there is no inconsistency between little growth and low aid inflows. Over the past decade the mode of annual aid per capita in recipient countries amounted to less than \$20 and the median was under \$35. Moreover, the simple correlation coefficient between growth and aid may be insignificant, or even negative, because donors allocate more aid to poorer countries, subject to difficulties and shocks of many kinds, including

natural and man made calamities. When countries have done well for a while so average income has gone up, donors tend to transfer less aid and eventually they withdraw. While such ‘graduation’ may take a while, simple correlations are thus likely to show a negative relationship, but they do not reveal the ‘true’ impact of aid.

Aid allocation matters, as does the major changes that have taken place in the global economy and affected the environment in which aid is implemented. Targets for aid have also been changing from one decade to the next. Hence, simple correlation analysis or story telling cannot—and should not—settle the causality debate about aid’s potential impact on development.

Similarly, it is never straightforward to generalise from case studies; this helps explain the surge of macroeconomic cross-country studies of the aid-growth link from the mid-1990s. Such an approach makes it possible to move beyond simplistic aid-growth correlations, where the analysis of causal effects is rather primitive. Much of the modern empirical aid-effectiveness literature has focused on whether the impact of aid is conditional on policy or whether aid can be expected to have a separate and positive impact, independent of policy. This has involved a mixture of concerns, ranging from technically demanding econometric modelling issues to fundamentally different approaches to development strategy and policy.

Thus, it is clear that the ‘true’ aid-growth relationship is far from easily established. In any case, aid is of much too limited a size to turn the wheels of history. Yet, this does not justify rejecting aid as a useful instrument in the fight against poverty. Nuanced and subtle assessments are advisable with the empirical evidence in hand; and the single most common result in the modern aid-growth literature is actually that aid has had a positive impact on per capita growth. No excessive claims about aid impact should be made on this basis—complacency is not called for. Still, these established results should not be overshadowed by the aid criticism.

Turning to the debate about aid allocation, there appears to be merit in more sophisticated versions of arguments for selectivity. Structural adjustment lending makes little sense when the macro policy environment is ‘bad’ and there is little possibility for policy reform. However, the empirical work on aid effectiveness has made it clear that macro criteria should not stand alone in assessing aid effectiveness and determining aid allocation.

‘Good policy’ can be dangerously misleading as the fundamental criterion for aid allocation, and simplistic macro rules-of-thumb may make things worse. Many of the world’s poorest people suffer under substandard governance and lack the means for changing it. It would be gravely ironic for aid agencies to compound the misfortunes of these people with discriminatory aid allocation.

Overall, based on the research results it is justified to argue for increased aid, but expectations about its impact on growth should be kept at reasonable levels. It would be unfortunate if unrealistic expectations about aid impact are once again built up as in the early stages of international aid. At the same time, asserting that aid has a positive impact and should be ‘scaled up’, and that its impact does not appear to be conditional on ‘good policy’, in no way contradicts suggestions that future aid should be carefully redesigned. Much is indeed already happening on the

foreign aid scene. Major shifts have taken place in aid modalities over the past 15 years, and the general rise of a culture of transparency and accountability is more than superficial.

The March 2005 Paris Declaration on Aid Effectiveness codifies best-practice experience and it is now being implemented.

Three sets of critically important but unresolved issues remain:

* Foreign aid has been associated with both development successes and failures. The basic analytical problem in assessing its impact is to identify the underlying development model.

We therefore continue to work with debatable reduced form models, while the data suggest that aid effectiveness is very uneven. The conditions for aid having a more positive development impact remain disputable. It remains a challenge to better understand what drives the different impacts of foreign aid, e.g. the potential interaction with policies and structural characteristics.

* We lack the necessary understanding of the complex, country-specific links between aid, growth and development objectives such as poverty reduction to justify selectivity as the basic approach to aid allocation. This does not mean that I favour old-fashioned ex-ante conditionality, but a better understanding of the intricacies of the donor-recipient relationship in theory and in practice would be valuable. This would as key elements include addressing issues such as how to best (i) channel resources to the poor when national governments fail to do so; (ii) ensure that aid delivered directly to national governments does not undermine local accountability; (iii) establish the appropriate balance between aid to the government and to private sector entities; and (iv) strengthen incentives for genuine domestic policy leadership with learning-by-doing adjustments.

Furthering accountability and transparency vis-à-vis local populations is a demanding but crucial task.

*In the present drive to scale up aid, it is critically important to avoid making the mistake of the past of promising too much, i.e. contributing to the misconception that aid can on its own turn history. Based on history aid has much to offer, but managing expectations is far from easy. A major challenge is to make sure promises made are actually kept. There are many unresolved issues here, including how to design incentives in aid agencies to meet this challenge alongside topics such as the role of independent evaluation, of donor coordination, and of the need to sharpen the incentives for recipients to maximise reform efforts.

In conclusion, it would be gravely ironic if disagreement about overall development strategy and the macroeconomic impact of aid got in the way of pursuing practical and useful aid funded activities in poor countries. There is much to criticise in foreign aid, but possibilities for constructive and forward looking action should be kept in mind throughout. There are in my experience lots of them out there in practice. They deserve to be uncovered more precisely and implemented effectively to the benefit of those in need.

(Dit artikel verscheen oorspronkelijk in *Poverty in Focus*, een uitgave van het International Poverty Center. Oktober 2007.)

Hulp onder vuur. Recente titels over hulp

Beschikbaar in de 11.11.11-bibliotheek

Infocel, september 2009

<p>Addison, T., Mavrotas, G. (eds) (2009)</p>	<p>Development Finance in the Global Economy. The Road Ahead. For the last 30 years the global economy has a limited impact on poverty alleviation. Presently, global liquidity is ample, pushing investors into parts of the world they previously avoided, and private investment is rising. A new chapter has begun for Africa's debt story and aid flows have started to rise again. But this recent growth in aid is not enough. Poor countries still receive too little private capital. This book explores how international finance can serve the needs of poor countries, including multilateral development assistance, multi-actor global funds, and the transition from official development assistance to private capital flows.</p>
<p>Alden, Chris (2007)</p>	<p>China in Africa. Nowhere in the world is China's rapid rise to power more evident than in Africa.</p>
<p>Alter, Norbert (2009)</p>	<p>Donner et prendre. La coopération en entreprise. Coopérer suppose en effet créer des liens sociaux, par l'intermédiaire desquels circulent des biens, des informations, des services, des symboles, des rites ou des émotions, comme circulaient les dons dans les sociétés 'primitives'. Mais hier, comme aujourd'hui ces échanges ne peuvent être réduits à une série de comportements altruistes et pacifique: donner représente également le moyen d'obliger, d'obtenir, de trahir où de prendre. Et ce 'commerce' se réalise au nom s'un tiers, qu'il se nomme métier, mission, projet, réseau ou entreprise.</p>
<p>Baron, Julie (2009)</p>	<p>Aide au développement: de la théorie à la pratique. Les débats intellectuels sur l'aide publique au développement sont nourris. Pourtant, mises à part quelques études pointues, les résultats concrets de l'aide sont moins souvent débatus. Les débats internationaux sur l'aide traitent 3 sujets principaux: l'analyse du rôle des bailleurs de fonds internationaux et nationaux; ; le rôle des intermédiaires à qui ils confient leur argent, qu'il s'agisse des Etats ou des ONGs; et les questions budgétaires, c'est-à-dire qui dépense combien, où, avec quels objectifs, etc. 3 enquêtes du terrain. http://www.leconomiepolitique.fr/</p>
<p>Bebbington, Anthony; Hickey, Samuel; Mitlin, Diana (2008)</p>	<p>Can NGO's make a difference? The challenge of development alternatives. NGOs can and must re-engage with the project of seeking alternative development futures for the world's poorest and more marginal. This will require clearer analysis of the contemporary problems of uneven development, and a clear understanding of the types of alliances NGOs need to construct with other actors in civil society if they are to mount a credible challenge to disempowering processes of economic, social and political development.</p>

<p>Bishop, Matthew; Green, Michael (2008)</p>	<p>Philanthro-capitalism. How the rich can save the world and why we should let them. For philanthropists of the past, charity was often a matter of simply giving money away. For 'philantrocapiatlists' – the new generation of billionaires who are reshaping the way they give – it's lile business. Largely trained in the corporated world, thes 'social investors' are using big-business-style strategies and expecting results and accountability to match. Bishop and Green examine this new movement and its implications. Proceeding from interviews with some of the most powerful people on the planet – including Bill Gates, Bill Clinton, George Soros, Angelina Jolie and Bono, among others – they show how a web of wealthy donors has set out to change the world...</p>
<p>Black, Maggie (2002)</p>	<p>The No-Nonsense guide to International Development. Building dams in India, planting trees in Burkina Faso, rescuing street childern in Brazil – these are images of aid and international development with which we can all identify. What few people realize is that the terms 'overseas aid' and ' international development' mask confusion, contradiction, and even downright deceit. All too often what passes for development improves life for the better-off, while actively hurting the very people in the venture was meant to support. Maggie Black exposes the hypocrisy and reveals a more accurate picture of what is happening in development's name, arguing for a process to be put in place that truly defends the interest of poor people.</p>
<p>Bodelier, Ralf; Vossen, Mirjam (2007)</p>	<p>Hulp. Waarom ontwikkelingshulp moet, groeit en verandert. Wat te denken over ontwikkelingshulp? Sinds jaar en dag vormt de hulp een discussiepunt, in politiek Den Haag én daarbuiten. Heeft hulp zin, wie moet het krijgen en hoe organiseer je het? We willen iets doen aan de extreme armoede in met name Afrika, maar we betwijfelen of onze hulp veel uithaalt. Te vaak horen we over mislukte ontwikkelingsprojecten, over corrupte staatshoofden met diepe zakken... Terwijl het Westen in de afgelopen vijftig jaar 2.3 biljoen dollar naar het Zuiden overmaakte, bereikte de gemiddelde arme niet meer dan 6 cent per dag. Bovendien had de bestrijding van armoede nooit prioriteit. Ondanks alles worden indrukwekkende resultaten geboekt. Tweederde van alle hulpprojecten slaagt. De officiële ontwikkelingshulp verdubbelde de laatste 10 jaar, ook particulieren bemoeien zich met de armen en zetten eigen ontwikkelingsprojecten op. Blauwhelmen grijpen in bij burgeroorlogen, bedrijven ontdekken de 'bodem van de piramide' en met sterren als Bono en Angelina Jolie heeft ontwikkelingshulp zowaar glamour gekregen.</p>
<p>Bolton, Giles (2008) (zonder betere handelsvoorwaarden heeft hulp geen zin)</p>	<p>Aid and other dirty business. An insider reveals how good intentions have failed the world's poor. What if the great goal of reducing African's poverty isn't actually achievable the way the world has been going about it? What if aid industry has been in effect, a token gesture, wich make all of us living in the West feel as if we are 'doing something', hiding the reality that we're not really anything anything of a sort? Worst yet, what if the very international rules we in the West evolve to manage our own globalising economies make it ever more difficult for the poorest countries to develop?</p>

<p>Calderisi; Robert (2006) (Afrika)</p>	<p>The Trouble with Africa. Why Foreign Aid isn't Working. Calderisi – who had a thirty year career at the World Bank – argues that Africa has steadily lost markets by its own mismanagement; that corrupt, dictatorial regimes have hobbled agriculture, enterprise and foreign investment; that African family values and fatalism are more destructive than tribalism; and African leaders prey intentionally on Western guilt...</p>
<p>Cassimon, D.; Holvoet, N.; Molenaers, N.; Renard, R. (2009)</p>	<p>Ontwikkelingssamenwerking in de steigers. Een rondleiding. Na een diepe crisis in de jaren '90, lijkt ontwikkelingshulp terug van weggeweest. Het nieuwe entoesiasme vertaalt zich in allerhande hervormingen van hulpmechanismen. De auteurs vragen zich af of het gaat om een nieuwe hulpbenadering of zelfs een nieuw hulpparadigma. En heeft een grotere participatie van de lokale civiele maatschappij ook werkelijk gewerkt? Nieuwe hulp heeft ook verrassende gevolgen voor de economie van de ontvangende landen. Springen donoren daar goed mee om? En hoe volgen we deze nieuwe hulp op; evalueren we de middelen, mechanismen en hun effecten op een correcte manier? Een toegankelijk overzicht van beleidsinstrumenten voor Noord-Zuidsamenwerking</p>
<p>Chabal, Patrick (2009) (Afrika)</p>	<p>Africa. The Politics of Suffering and Smiling. The question usually asked about Africa is 'Why is it going wrong?' Is the continent still suffering from the ravages of colonialism; or is it the victim of post-colonial economic exploitation, poor governance and lack of aid? Whatever the answer, increasingly the result is poverty and violence. Chabal approaches this question differently, by reconsidering the role of theory in African politics. He discusses the limitations of existing political theories of Africa and proposes a different starting point arguing that political thinking ought to be driven by the immediacy of everyday life and death. How do people define who they are? Where do they belong? What do they believe? How they struggle to survive and improve their lives? What is the impact of poverty? Chabal proposes a radically different way of looking at politics in Africa and in doing so illuminates the way ordinary people 'suffer and smile'.</p>
<p>Chang, Ha-Joon (2007)</p>	<p>Bad Samaritans. Rich Nations, poor policies & the treath to the developing world. In theory, Chang argues, the world's wealthiest countries and supra-national institutions like the IMF, World Bank and WTO want to see all nations developing into modern industrial societies. In practice, though, those at the top are 'kicking away the ladder' to wealth that they themselves climbed. Why? The simple answer is that rich and powerful governments and institutions are 'Bad Samaritans': their intentions are often worthy, but their simplistic free-market ideology and faulty understanding of history leads them to inflict policy errors on others. Chang demonstrates this by economically vibrant countries with the very different route now being dictated to the world's poorer nations. In the course of this, he shows just how muddled the thinking is in such key areas as trade and foreign investment.</p>

<p>Chomsky, Noam (2008) (hulp & falende staten)</p>	<p>Mislukte Staten. Machtsmisbruik en de aanslag op de democratie. De Verenigde Staten doen herhaaldelijk hun recht gelden om wereldwijd militair op te treden tegen 'mislukte staten'. Chomsky draait de rollen om en toont aan dat de VS heel wat kenmerken van een 'mislukte staat' vertoont en daarom een bedreiging vormt voor zichzelf en de rest van de wereld.</p>
<p>Cohen, Michael; Figueroa Kûpcû, Maria; Khanna, Parag (2008)</p>	<p>The New Colonialists. Only a motley group of aid agencies, international charities, and philanthropists stands between some of the world's most dysfunctional states and collapse. But for all the good these organizations do, their largesse often erodes governments' ability to stand up on their own. The results: a vicious cycle of dependence and too many voices calling the shots. http://www.foreignpolicy.com/</p>
<p>Collier, Paul (2007) (hulp & falende staten)</p>	<p>The bottom billion. Why the poorest countries are failing and what can be done about it. Global poverty is falling rapidly but in fifty failing states, the world's poorest people - the 'bottom billion' - face a tragedy that is growing inexorably worse. Why do these states defy all attempts to help them? Why does current aid seem unable to make a difference?</p>
<p>Collier, Paul (2009) (hulp & militaire interventie)</p>	<p>Wars, Guns & Votes. Democracy in Dangerous Places. Collier provides an assessment of the ethnic divisions and insecurity in the developing countries of Africa, Latin America and Asia where the democratic process so often fails. There have been many policy failures by the United States, the UK and other developed countries since the end of the Cold War, especially the reliance on pre-emptive military intervention. Collier insists that these problems must be rectified and outlines what must be done to bring long-term peace and stability.</p>
<p>de Wal, Marieke (2009)</p>	<p>Ontwikkelingsorganisaties en hun strategiën in een veranderende wereld. Een sector onder vuur. De wereld verandert en wordt complexer. Dat is ook merkbaar in de ontwikkeling van ontwikkelingssamenwerking. Het geloof in ontwikkelingssamenwerking als alomvattend antwoord op de armoedeproblematiek in de wereld, brokkelt af. Er worden andere eisen gesteld, zowel in Noord als Zuid. Wat betekent dit voor de heersende OS-structuur? Hoe luidt het antwoord van ontwikkelingsorganisaties op de verschuivingen om hen heen? Aan de hand van een uitgebreid onderzoek onder de Nederlandse particuliere organisaties analyseert Marieke de Wal de manier waarop OS-organisaties omgaan met deze veranderingen en wat hun opstelling betekent voor de toekomst.</p>
<p>Debels, Thierry (2007)</p>	<p>Hoe goed is het Goede Doel? '100 euro in de collectenbus van 11.11.11 levert slechts 1 euro. Debels beschuldigt niet-gouvernementele organisaties, zoals Vredeseilanden en 11.11.11 ervan giften niet te besteden zoals ze dat aan hun publiek communiceren. Debels' allegaartje aan argumenten leverde hem een klacht op van 11.11.11 wegens eerroof.</p>

<p>Develtere, Patrick (2009)</p>	<p>De vrije markt van de ontwikkelingssamenwerking. De laatste vijftig jaar investeerde het Westen 3000 miljard euro in ontwikkelingssamenwerking. Vele problemen in de derde wereld werden er krachtadig mee aangepakt. Ondertussen dringen steeds meer landen en organisaties zich op als ontwikkelingswerkers. China, India en stichtingen als de Bill and Melinda Gates Foundation. Of bedrijven, vakbonden, ziekenfondsen, scholen en gemeenten die hun eigen projecten opzetten... Kan iedereen ontwikkelingshulp worden? Wie bepaald wat kan en wat niet? Welke rol is weggelegd voor de ontwikkelingslanden zelf? Wie zegt wat goede of slechte ontwikkelingshulp is? Is het een vrije markt waar iedereen mag doen wat hij wil? Een markt zonder spelregels, met veel concurrentie en weinig samenleving? Dit boek maakt een balans op van vijftig jaar ontwikkelingssamenwerking en biedt een overzicht van de spelers, van de kansen en valkuilen, van het lukken en mislukken. Met talloze inspirerende voorbeelden en informatie over ontwikkelingsinitiatieven uit de hele wereld. Als je het leest wil je zelf nog meer doen, maar je wordt ook voorzichtiger.</p>
<p>Easterly, W. (2006)</p>	<p>The White Man's Burden Waarom heeft ontwikkelingshulp meer kwaad dan goed gedaan? Waarom zijn er na 50 jaar ontwikkelingssamenwerking en 2,3 biljoen dollar nog steeds kinderen die sterven door het gebrek aan een medicijn van 12 cent? Waarom moeten nog steeds zoveel mensen rondkomen met minder dan een dollar per dag, zonder schoon water, voedsel, sanitair, onderdak of onderwijs? Easterly stelt deze dubbele tragedie aan de orde. Hij erkent de inzet en intenties achter grote ontwikkelingsprojecten, maar duidt erop dat de grote plannen en fraaie intenties deel zijn van het probleem; hij herkelt de zelfgenoegzaamheid en neerbuigendheid van het Westen, dat oplossingen van bovenaf probeert op te leggen. Easterly doet appel aan donoren, hulpverleners en gewone burgers om verantwoordelijkheid op te nemen zodat hulp écht terecht komt waar hij nodig is.</p>
<p>Easterly, W., Collier, P., et al. (2008) (topics 'to do' op hulp-agenda)</p>	<p>Democracy and Development. Democracy and Development was the title of the lecture organised by the Netherlands Chapter of the Society of International Development (SID). The title suggests there is a positive relationship between the two: more democracy implies more openness and checks and balances, more accountability and less corruption and all this would be conducive to sustainable development</p>
<p>Easterly, W. (2008)</p>	<p>Foreign Aid goes Military! In: The New York Review of Books, 4 dec. 2008</p>

<p>Easterly, William; Birdsall, Nancy, (2009)</p>	<p>Reinventing Foreign Aid. Easterly has gathered scholars in the field to discuss how to improve foreign aid. This authors are not claiming that their ideas will 'Make Poverty History'. Rather they take on specific problems and propose some hard-headed solutions. Easterly himself makes a case for 'searchers' – who explore solutions by trial and error and learn from feedback – over the 'planners' – who throw a supply of resources at a big goal – as most likely to reduce poverty. Other writers look at scientific evaluation of aid projects and describe projects found to be cost-effective; consider how to deal with the government of the recipient state; examine the roles of the International Monetary Fund and the World Bank, and analyze some new and innovative proposals for distributing aid.</p>
<p>Glennie, Jonathan (2008) (hulpafhankelijkheid en betere handelsvoorwaarden)</p>	<p>The Trouble with Aid. Why Less Could Mean More for Africa. Glennie argues that along with its many benefits, government aid to Africa has often meant more poverty, more hungry people, worse basic services and damage to already precarious democratic institutions. Moreover, calls for more aid are drowning out pressure for action that would really make a difference for Africa's poor. Rather than doubling aid to Africa, it is time to reduce aid dependency. Through an assessment of both the positive and negative consequences of aid, Glennie shows why.</p>
<p>Green, Duncun; Sen, Amartya, foreword (2008) (totaalproject van Oxfam internat. Met website, actieboek, infoblog van Duncan Green over voorbeelden in de praktijk met 'gelukke' acties)</p>	<p>From Poverty to Power. How active citizens and effective states can change the world. The 21st century will be defined by the fight against the sources of poverty, inequality, and the threat of environmental collapse -as the fight aiganist slavery or for universal suffrage defined earlier eras. Green argues that it requires a radical redistribution of power, opportunities, and assets to break the cycle of poverty and inequality and to give poor people power over their own destinies. The forces driving this transformation are active. The Urgency of Now. A small book about the madness of inequality and poverty: how they're wrecking people's lives and why sorting them out will make things better for all of us. http://www.oxfam.org/en/policy/from_poverty_to_power</p>
<p>GRIP (Marthoz, J, Zeebroek, X. et. al) 2002</p>	<p>Militaires humanitaires. A chacun son rôle. Cohérence et incohérences des opérations militaro-humanitaires. GRIP, Bruxelles Bruxelles, Editions GRIP, 2002, 278 pp., ISBN 2-87027-929-9 Mais pour qui se prennent-ils? Pour les nouveaux Chevaliers de l'ordre de l'Hôpital? D'une main l'épée, le stéthoscope de l'autre! Voilà en substance la réaction ulcérée de la communauté humanitaire internationale, après les largages de colis alimentaires par l'armée américaine au-dessus de l'Afghanistan – entre deux bombardements... Déjà, lors de la guerre du Kosovo en 1999, un sentiment de révolte existait auprès des multiples organisations humanitaires. Révolte à l'égard des militaires qui s'étaient adjugé un rôle qui ne leur incombe traditionnellement pas.</p>

<p>Joseph, Richard; Gilles Alexandra (edited by) (2009)</p>	<p>Smart Aid for African Development. Despite hundreds of billions of dollars spent on foreign aid to sub-Saharan Africa, a sure path to growth and development has not yet been found – and each new heralded approach has crumbled amid regrets and recriminations. The authors provide critical assessments of the main components of foreign assistance, considering how smarter use can be made of available resources to advance growth and democracy, rebuild war-torn societies, and reduce the crippling poverty that underlies many of the continent's fierce conflicts.</p>
<p>Jordan, Lisa, edited by (2006)</p>	<p>NGO Accountability. Politics, principles & innovations. As the fastest growing segment of civil society, as well as featuring prominently in the global political arena, NGOs are under fire for being 'unaccountable'. But who do NGOs actually represent? Who should they be accountable to and how? This book provides an examination of the issues and politics of NGO accountability across all sectors and internationally. It offers an assessment of the key technical tools available including legal accountability, certification and donor-based accountability regimes, and questions whether these are appropriate and viable options or attempts to 'roll-back' NGOs to a more one dimensional function as organizers of national and global charity. Input and case studies are provided from every part of the globe.</p>
<p>Koch Dirk—Jan (2008-2009)</p>	<p>Ontwikkelingsorganisaties zijn niet onafhankelijk genoeg: - Artikel De Standaard 7 feb 2009-02-09 - Blind Spots on the map of Aid Allocations. UNU-WIDER paper 2007 - Ontwikkelingsorganisaties spelen kluitjesvoetbal. Bericht 4 feb 2009</p>
<p>Lancaster, Carol (2007) (ODA en buitenlands beleid van VS, Duitsland, Frankrijk, Japan en Denemarken)</p>	<p>Foreign Aid. Diplomacy, Development, Domestic Politics. A twentieth-century innovation, foreign aid has become a familiar and even expected element in international relations. But scholars and government officials continue to debate why countries provide it: some claim that is primarily a tool of diplomacy, some argue that it is largely intended to support development in poor countries, and still others point out its myriad newer uses. Lancaster tries to provide the answer to the question why governments give foreign aid. Drawing 5 in-depth case studies – the US, Japan, France, Germany, and Denmark – Lancaster argues that because of domestic politics in aid-giving countries, foreign aid always has been, and will continue to be, used to achieve a mixture of different goals.</p>
<p>Linda Polman, (2008)</p>	<p>De Criskaravaan. Achter de schermen van de noodhulpindustrie. Waarom krijgen sommige landen hulp met bakken tegelijk, terwijl andere het moeten doen met de restjes? Waarom zijn de resultaten vaak zo schamel? Waarom worden de hulporganisaties maar zo zelden ter verantwoording geroepen? Waarom houden humanitaire beginselen op ethisch te zijn? In dit boek analyseert Linda Polman de zin en de moraal van de internationale humanitaire hulpverlening.</p>

<p>Maathai, Wangari (2009)</p>	<p>The Challenges for Africa. A New Vision. The challenges facing Africa are real and vast: terrible conflicts, elections have been violently contested, drought and floods , HIVA/Aids, malaria and tuberculosis ravages, natural resources are drying up , desertification,... Maathai- winner of the Nobel Peace Prize and founder of the Green Belt Movement- calls for a moral revolution among Africans; there is more than dependency, who are deracinated and adrift between worlds. But there is more than the image of dependency, desperation or savagery... Maathai presents a different vision and illuminates the complex and dynamic nature of the continent, and offers 'hardheaded hope' and 'realistic options' for change and improvement.</p>
<p>Mavrotas, George, McGillivray, Mark (UNU-WIDER, 2009)</p>	<p>Development Aid. A Fresh Look. Donor countries are currently scaling up their aid programmes in response to strategies proposed through the Millennium Development Goals. Recent positive research on the impact of foreign development aid has led to increased expectations on the part of donor countries. Research suggests that per capita income growth over the last decade would have been lower in the absence of aid, and that public sector expenditure on health and education in developing countries would have not been as great without aid inflows. However, there still remain many significant gaps in knowledge on aid allocation and effectiveness.</p>
<p>Moyo, Dambisa (2009)</p>	<p>Dead Aid. Why aid is not working and how there is another way for Africa. At a time of unprecedented global prosperity, children are starving to death. Are we not being generous enough? Or is the problem somehow insoluble and inevitable outcome of historical circumstances. Moyo argues that the most important challenge we face today is to destroy the myth that aid actually works. In the modern globalized economy, simply handing out more money, however well intentioned, will not help the poorest nations achieve sustainable long-term growth. Moyo analyses the history of economic development over the last 50 years and shows how aid crowds out financial and social capital and feeds corruption; the countries that have 'caught up' did so despite rather than because of aid. There is however, an alternative. Extreme poverty is not inevitable. Moyo shows how, with improved access to capital and markets and with right policies, even the poorest nations can prosper. If we really want to help, we have to do more than just appease our consciences, hoping for the best, expecting the worst. We need first to understand the problem.</p>
<p>Ombre, Ellen (2007 herdruk en herwerking van origineel uit 1996) (Nederlands ontwikkelingsbeleid in Benin)</p>	<p>Wie goed bedoelt. Zin + onzin van ontwikkelingshulp. Ooit werden de Europeanen naar Afrika gedreven door hebzucht en bekeringsdrang. Nu zijn er echter in Afrika meer blanken actief dan tijdens de koloniale periode waar zij zich zo diep voor schamen. De blanken stellen zich tegenwoordig dienstbaar op, ze willen inheemse gebruiken graag respecteren en hun lijdende Afrikaanse medemens op alle mogelijk manieren helpen. Maar Afrika wil maar niet worden wat wij verlangen.....</p>

<p>Oxfam internat. (2001)</p>	<p>Debating Development. Non-governmental organisations working in the humanitarian and development sector won official approval in the 1980s and 1990s, but there are signs now that they are losing favour. The NGO sector stands accused by some of complacency and irrelevant on the other. NGOs are increasingly challenged to demonstrate their legitimacy as representative voices of civil society. NGOs themselves are taking a hard look at their mandates, their core values and their role on a changing international stage. The authors of this volume reflect on what kind of development will eradicate poverty, and what type of agency are best suited to the task. What model of international co-operation can deliver social and economic justice? And what does it mean for NGOs in the future?</p>
<p>Reijngoud, Tobias (2009) (In opdracht van ICCO, NI)</p>	<p>Ontwikkelingshulp in 2 uur en 53 minuten. De zin & onzin, de achtergronden, de spelers en de toekomst. De afgelopen 60 jaar gaf het Noorden 2,3 biljoen dollar aan ontwikkelingshulp maar veel landen in het Zuiden blijven arm. Is dat een reden om hulp af te schaffen? Of werd er in die 60 jaar toch iets bereikt? Reijngoud zet alle argumenten voor- en tegen ontwikkelingshulp op een rijtje met de nodige achtergrondinformatie en historische perspectieven. Voor wie meer wil weten over hulp maar er niet meer dan 2u en 53 min aan wil spenderen.</p>
<p>Rist, Gilbert (2008)</p>	<p>The History of Development. From Western Origins to Global Development. Rist provides an overview of what the idea of development has meant throughout history. He traces it from its origins in the Western view of history, through the early stages of the world system, the rise of US hegemony and supposed triumph of the third world, to new concerns about environment and globalization. In two new chapters on the Millennium Development Goals and post-development thinking, Rist brings the book up to date. Throughout, he argues that development has been no more than a collective delusion in widening markets relations, despite the good intentions.</p>
<p>Ruyter, Theo (2005) (hulp zit volledig in internationaal neoliberal economisch model)</p>	<p>Requiem voor de Hulp. De Ondergang van een Bedrijfstak. Sinds kort krijgt ontwikkelingshulp weer de wind in de zeilen door de wereldwijde campagne van regeringen, bedrijven, popsterren en hulporganisaties voor Millenniumdoelen van de Verenigde Naties. 'Meer en betere hulp' luidt de kreet die deze keer de lading moet dekken. Maar ondertussen schijnt niemand zich nog openlijk af te vragen hoe het zit met die hulp én of er wel iets aan te verbeteren valt.</p>
<p>Ruyter, Theo (2009)</p>	<p>De koe lacht niet meer. Korte verhalen en essays over ontwikkelingshulp in Afrika. De open brieven, verhalen en essays zijn ingegeven door een leidende gedachte: ook mensen in zogenaamde ontwikkelingslanden hebben het recht hun eigen boontjes te doppen en de beste dienst die welvarende mensen van elders daarbij kunnen bewijzen, is hun niet voor de voeten te lopen. Theo Ruyter is sinds 2009 de nieuwe directeur van Oxfam Novib en wil bijdragen tot het maatschappelijk debat over hulp.</p>

<p>Sachs, Jeffrey D (2009)</p>	<p>Welvaart voor de wereld. Economie voor een overbevolkte planeet. Hoe kunnen we ontsnappen aan desastreuze bedreigingen die het gevolg zijn van overbevolking van onze planeet? Sachs stelt dat een koerswijziging van levensbelang is in de vorm van een mondiaal, milieubewust economisch model. Een nieuw tijdperk van internationale samenwerking staat voor de deur: regeringen, ondernemingen én bevolkingsgroepen kunnen zich verenigen en samenwerken om iedereen op aarde de kans te geven in vrede en welvaart te leven. Een haalbaar doel volgens Sachs maar met onze huidige economische denkwijze bereiken we dat niet http://www.sachs.earth.columbia.edu/commonwealth/index.php</p>
<p>Singer, Peter (2009) (hulp & ethiek)</p>	<p>The Life You Can Save. Acting Now to End World Poverty. In 'The Life You Can Save', Peter Singer uses ethical arguments, provocative thought experiments, illuminating examples, and case studies of charitable giving to show that our current response to world poverty is not only insufficient but ethically indefensible. To help us play our part in bringing about that change, he offers a seven-point plan that mixes personal philanthropy, local activism and political awareness. Singer makes the irrefutable argument that giving will make a huge difference in the lives of others without diminishing the quality of our own. This book is an urgent call to action and a hopeful primer on the power of compassion, when mixed with rigorous investigation and careful reasoning, to lift others out of despair.</p>
<p>Sireau, Nicolas (2009) (campagnes, beleidswerk en strategie)</p>	<p>Make Poverty History. Political Communication in Action. 'Make Poverty History' was a major episode of protest that took place in 2005 in the UK with the aim of influencing the G8 meeting in July that year. This book follows the campaign throughout its lifetime and unpacks the tensions that developed around of 'Make Poverty History, particularly the conflict between campaigners and marketers over the content of messages. Looking at how attitudes towards government and political opportunities influenced the negotiation of communications, it analyses how these were understood by the campaign's 3 audience segments: the mass public, the interested and the activists. It looks at public stereotypes on global poverty and whether the campaign managed to modify them. It maps out 'Poverty History's' frame on economic justice and confronts its with audience reactions.</p>
<p>Smith, Stephen C. (2005)</p>	<p>Ending Global Poverty. A Guide to What Works. Over 800 million people suffer from chronic hunger and 10 million children die each year from preventable causes. Smith explores the various traps that keep people mired in poverty -illiteracy, poor nutrition, lack of access to health care- and presents 8 keys to escaping these traps. Smith gives the tools needed to determinate the most effective approaches in fighting -and eventually overcoming- poverty. A practical advice and resource on how we can make a difference.</p>

<p>Sogge, David (2002)</p>	<p>Give and Take What's the Matter with Foreign Aid? Foreign aid is a global endeavour with a huge turnover. But it is a troubled industry with few successes to its name, and yet expected to respond to new and complex problems. Supposed to be benign and selfless, it often harms more than it helps, and benefits givers more than receivers. Can it stop doing so? Can we create a system of genuine help, democratic in its execution, effective in its impact, adequate in scale, just in its consequences? This book helps to formulate questions like these, and eventually to offer a beginning of answer to some of them.</p>
<p>Sumner, Andy; Tiwari, Meera (2009) (hulp na MDGs)</p>	<p>After 2015: International Development Policy at a Crossroads. It is 2015. George Clooney is US President. Politics is still an unpredictable business. China has just overtaken the US as the world's largest economy. India is not so far behind. Some of the UN poverty targets – the Millennium Development Goals (MDGs) were met. Some were not. Progress in Africa accelerated following large aid flows from new donors – such as China – but repayments are now looming. The other MDGs were missed though not as badly as expected. Climate change – or chaos – has intensified with many of its impacts felt in the South. Urbanization is accelerating. What next? The MDGs, for better or worse, have played a major role in focusing policy. What happens when we no longer have the MDGs – what will guide policy after 2015? How will we promote pro-poor development policy after the MDGs and amid complex global changes some of which mediate in favour of the poor, many not?</p>
<p>The Dag Hammerskjöld Centre (2006) (tijdschrift Development Dialogue & hulp in 21ste eeuw)</p>	<p>What Next. Setting the Context. In: Development dialogue, vol. 1 nr. 47, 220 p., juni 2006 The development debate thirty years after. Reflections on 3 decades of international politics and development, with prerequisites for alternatives, an overview on the global challenges and responsible lifestyles, ... http://www.dhf.uu.se/FMPro?-db=pub1.fp5&-format=%2Fpublications%2Fdd%2Fpubdddetail.html&-lay=weblayout&pubtype=development&-max=2147483647&-recid=65&-find</p>
<p>Vandaele, John (2009)</p>	<p>Debating aid in Belgium. The Broker, issue 11, december 2008 http://www.thebrokeronline.eu/en/articles/Debating-aid-in-Belgium</p>
<p>Vandaele, John; Goris, Gie (2009) (Vierde pijler)</p>	<p>Ontwikkelingsorganisaties moeten zichzelf onmisbaar maken. In: MO*nr. 64, pp. 18-23, mei 2009 Ontwikkelingssamenwerking wordt beurtelings verketterd en geprezen. Maar wat is ontwikkeling eigenlijk? En kan een bijdrage van buitenaf daarbij het verschil maken? MO* sprak met Bogdan Vanden Berghe (11.11.11) en Patrick Develtere (KU Leuven) over de rol van burgerinitiatieven in ontwikkelingsamenwerking. http://www.mo.be/</p>

<p>Vossen, Mirjam (2008) (Vierde pijler)</p>	<p>Eerste hulp bij ontwikkelingswerk. Duizenden Nederlanders zijn betrokken bij kleinschalige projecten in ontwikkelingslanden. Daarbij stuiten ze op vragen en lastige situaties. Wat doe je wanneer de contactpersoon niet met de beloofde informatie komt? Hoe beoordeel je een begroting? Hoe ga je om met een lastig dorpshoofd? Is het slim om zélf microkredieten te verstrekken? En hoe zorg je dat het project verder kan, wanneer jij uit beeld bent? Dit boek staat stil bij deze en andere vragen. Het is het eerste handboek voor iedereen die betrokken is bij de uitvoering van projecten in het Zuiden. Het biedt inspiratie en houvast bij het opzetten en begeleiden van ontwikkelingsprojecten.</p>
<p>Whitfield, Lindsay (2009) (Afrika & ODA)</p>	<p>The Politics of Aid. African Strategies for Dealing with Donors. This book presents an approach to understanding the relationship between official aid agencies and aid-receiving African governments. The first part provides a challenge to the hazy official claims of aid donors that they have stopped trying to force African governments to do what 'we' think is best for 'them' and instead are now promoting African 'ownership' of the policies and projects which foreign aid supports. The authors tease out the multiple meanings of the term 'ownership', demonstrating why it became popular when it did, but also the limits to do this discourse of ownership observed in aid practices. Comparing country experiences for Botswana, Ethiopia, Ghana, Mali, Mozambique, Rwanda, Tanzania and Zambia.</p>

MO* papers

Weet u het antwoord op alle vragen? Wij niet. Daarom publiceert MO* de **MO* papers**. Minstens acht keer per jaar brengen we een grondige analyse van tendensen of belangen die onze mondialiserende wereld vormgeven. Op pakweg 20 bladzijden zet een auteur op toegankelijke maar grondig beargumenteerde wijze dat thema uiteen.

Van Gaza over waardig werk en mijnbouw tot armoedestatistieken en de groene revolutie, om maar enkele recente voorbeelden te noemen. En het goede nieuws is dat deze serie gratis is. Wie zijn of haar mailadres bezorgt aan mopaper@mo.be krijgt de aankondiging van elke nieuw verschenen MO*paper in de mailbox. Stuur ons vandaag uw mailadres en wij zorgen ervoor dat een paar vraagtekens over de globalisering minder groot worden.

- juli 2009: **Is dit de nieuwe kolonisering?** Over landbouwgrond (International Food Policy Research Institute, The Economist, vertaling Emiel Vervliet)
- juni 2009: **Kan de G20 de wereld redden?** (Emiel Vervliet)
- april 2009: **Hoezo, vrije meningsuiting?** (Ruddy Doom en Sofie Van Bauwel)
- maart 2009: **Hebben financiële speculanten 120 miljoen mensen honger laten lijden?** (Peter Wahl, vertaling en samenvatting door Emiel Vervliet)
- februari 2009: **Hoe zien wij Gaza? Over beeldvorming, waarheid en oorlog** (Ruddy Doom en Simone Korkus)
- december 2008: **Wat is waardig werk?** (Emiel Vervliet)
- november 2008: **Betalen de armen de prijs van een slecht biobrandstoffenbeleid?** (Saar Van Hauwermeiren)
- oktober 2008: **Hoeveel armen zijn er nu eigenlijk?** (Emiel Vervliet)
- september 2008: **Blinkt alle goud? Mijnbouw, ecologie en mensenrechten** (CATAPA)
- juli 2008: **Door welke lens kijken wij naar China?** (Kristof Decoster)
- juni 2008: **Heeft Congo iets aan zijn mijnen?** (Raf Custers)
- juni 2008: **Wie zorgt er voor een échte groene revolutie?** (Jan Aertsen en Dirk Barrez)
- mei 2008: **Kan onverschilligheid dodelijk zijn?** (Forum for African Investigative Reporters – Vertaling en samenvatting: Emiel Vervliet)
- maart 2008: **Levert de traditie de oplossing?** (Bert Ingelaere)
- maart 2008: **Enfin une plus grande attention portée à l'agriculture?** (pdf)
- februari 2008: **Kunnen boeren de wereld redden?** (Saartje Boutsen)

- januari 2008: **Neemt de inkomensongelijkheid in de wereld toe of af?** (Emiel Vervliet)
- december 2007: **Waar de kassa altijd rinkelt?** (Internationaal vakverbond, vertaling en samenvatting: Emiel Vervliet)
- november 2007: **Is er leven na Kyoto?** (Simon Calcoen, Peter Tom Jones, Edith Vanden Brande en Alma De Walsche)
- oktober 2007: **Zijn de EPA's levensgevaarlijk?** (Marc Maes)
- september 2007: **Ligt de Afrikaanse hemel in Barcelona?** (Roos Willems)
- juni 2007: **Hoe erg is het klimaat eraan toe?** (Emiel Vervliet)
- juni 2007: **Redt de minister van Financiën het klimaat?** (Aviel Verbruggen)
- juni 2007: **Viva el populismo?** (Emiel Vervliet en Alma Dewalsche)
- april 2007: **Zijn kinderrechten een modegril? Kinderrechtenverdrag meerderjarig** (Veerle De Roover en Sven Rooms)
- maart 2007: **Veertig jaar bezetting - hoe lang nog?** (Ludo De Brabander & Brigitte Herremans)
- maart 2007: **De wereld buiten beeld in de media?** (Guy Poppe)
- februari 2007: **Wie kan de ontwikkelingshulp redden?** (Nadia Molenaers en Robrecht Renard)
- december 2006: **Hoe geglobaliseerd is de islam?** (Olivier Roy)
- december 2006: **Zit de Congolese toekomst in de grond?** (Sara Frederix en John Vandaele)
- november 2006: **Helpt onze hulp tegen honger?** (Saartje Boutsen en Jan Vannoppen)
- november 2006: **Wil China de wereld overheersen?** (Jonathan Holslag)